

MEMO

Aan Ministerie van LNV
Van Cumela Nederland, ir. M.J.H.R. Steinbusch
Datum 15 juni 2020
Kenmerk
Betreft Reactie op internetconsultatie ontwerp-wijziging BGM (6de NAP) ten uitvoering van Nitraatrichtlijn

Geachte heer, mevrouw,

Bij deze ontvangt u de reactie van Cumela op het voorliggende ontwerp voor wijziging van Besluit gebruik meststoffen (Bgm) ter uitvoering van het 6de Nederlandse Actieprogramma t.b.v. Nitraatrichtlijn.

Branchevereniging Cumela behartigt de belangen van ondernemers in agrarisch loonwerk, meststoffendistributie, cultuurtechniek en grondverzet.

We maken graag gebruik van de mogelijkheid om via deze consultatieronde onze bevindingen met u te delen.

Algemeen:

Ga voor doelmatige teelt en effectieve maatregelen, geen kalenderlandbouw

De insteek van Cumela is om de benutting van meststoffen zo hoog mogelijk te krijgen waardoor emissies richting oppervlakte- en grondwater vanzelf dalen. We willen bijdragen aan het voldoen aan de nitraatrichtlijn. We staan daarom positief tegenover maatregelen die aan het bovenstaande bijdragen. Inzet blijft ook het realiseren van een doelmatige teelt door een goede verzorging van bodem en gewas en het telen van goede vanggewassen en groenbemesters. Ervaring m.b.t. een eerder ingevoerde kalenderdatum namelijk het op 1 oktober het telen van een vanggewas na maïs op zand- en lössgrond lijkt te laten zien dat (ondanks inzet van de praktijk) het voor de tweede seizoen op rij lastig wordt om bv onderzaai te laten slagen gezien de weerscondities. Een aantal van de nu voorgestelde maatregelen zal dezelfde averechtse effecten op de te behalen doelen laten zien met de bijbehorende discussies.

Ga voor doelvoorschriften en niet voor middelvoorschriften

Cumela onderschrijft het voornemen om de verplichting van drijfmestrijenbemesting niet generiek per 1 januari 2021 in te voeren. Voortschrijdende inzichten hebben er inderdaad toe geleid dat het niet verstandig is dit middelvoorschrift per januari 2021 generiek te verplichten voor alle situaties (bedrijf, regio, grondsoort, waterstand). Tussentijds ontstond tevens de discussie over de status van ruitzaai. Het is voor

Cumela wederom een aanleiding om voor toekomstige wetgeving te pleiten voor het opnemen van doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften in de vorm van complexe (techniek)maatregelen.

Kom tijdig met wettelijke duidelijkheid en geef bedrijfsleven voorbereidingstijd

Sinds 22 december 2017 zijn bedrijven in onze sector die nog niet beschikten over apparatuur voor rijenbemesting in onzekerheid geweest over hoe deze maatregel in te voeren in hun bedrijfsvoering. Tot een ruim half jaar voor invoeren van deze maatregel, tevens 2,5 jaar na bekendmaking van de maatregel, was voor de sector niet duidelijk aan welke technische specificaties de apparatuur diende te voldoen. Een aantal bedrijven is toch maar beginnen te investeren om zo toch enige ervaring op te doen met deze werkwijze waarbij de uitvoering zeer nauwkeurig moet plaatsvinden en waarbij praktisch opgedane ervaring belangrijk is. Voor deze bedrijven is deze beleidswijziging zeer zuur omdat ze op basis van hun bedrijfsfilosofie waarschijnlijk een andere keuze zouden hebben gemaakt voor hun mechanisatie. Cumela onderzoekt de mogelijkheden van het indienen van een schadeclaim namens deze bedrijven.

Voor de toekomst vindt Cumela het essentieel dat er voor de cumelabedrijven voldoende tijd is voor implementatie voor bedrijven ná het bekend worden van inhoud van regelgeving en niet van beleidsvoornemens. Dit geeft bedrijven de gelegenheid om kostbare technieken aan te kopen na techniekvergelijking, op een goede wijze in bedrijf te zetten, af te stellen en ervaring op te doen. Voor techniekbouwers betekent dit dat er voldoende gelegenheid is om de gevraagde techniek in voldoende aantallen te fabriceren. Cumela heeft de indruk dat beleidsmakers in het algemeen zich onvoldoende realiseren wat in gebruik name van een steeds vaker complexe techniek betekent voor de bedrijfsvoering.

Hoofdpunt:

Opnieuw vorm van kalenderlandbouw

We constateren dat er in het besluit Gebruik Meststoffen opnieuw een kalenderdatum voor een voorschrift is opgenomen. Met verbazing zien we dat er nu een kalenderdatum van 1 april wordt ingevoerd die het startmoment aangeeft voort het toepassen van drijfmest op bouwland bestemd voor maïsteelt. Zoals eerder aangegeven onderschrijven we de het belang dat dierlijke mest op het juiste moment, in de juiste hoeveelheid en onder de juiste weers- en bodemstandigheden wordt aangewend. Dat is goede landbouwpraktijk. Het hanteren van kalenderdata leidt er toe dat de focus komt te liggen op aanwending rondom de kalenderdata en niet op het meest gunstige moment qua weers- en bodemgesteldheid.

Zoals reeds eerder aangegeven in eerdere consultaties (het vanggewas in mais op zand- en lössgrond) is een koppeling van deze handeling aan inflexibele vaste kalenderdata niet de manier waarop we in Nederland landbouw willen bedrijven. Juist de laatste jaren hebben laten zien dat ieder jaar weer zijn weersdynamiek (lees: grilligheid) kent dat bepalend is voor de bodem- en dus groeiomstandigheden van

landbouwgewassen. Het houdt ook geen rekening met de variabiliteit tussen percelen waarop met precisiebemesting kan worden ingespeeld.

Het verschuiven van de datum van 15 februari naar 1 april gaat voorbij aan de volgende punten:

- Er gaat tijd overheen voordat mineralen, in met name rundveedrijfmest, vrijkomen om het bodemleven te voeden (juiste bodemtemperatuur) voordat ze beschikbaar komen voor het gewas. De datum van 1 april is te laat om én de bodem te voeden en daarna op het juiste moment de plant.
- De krappe gebruiksnormen betekenen dat de bemesting zorgvuldig moet gebeuren om een gewas met de beschikbare mineralen te laten slagen. Die vereiste zorgvuldigheid betekent ook dat er niet bemest wordt omdat het volgens de kalender mag maar omdat de bodem- en weersgesteldheid het toelaten én de mineralen het best benut worden. In feite worden nu maistelers die met huidige bemestingsniveau goede opbrengsten behalen en lage nitraatgehaltes hebben onder hun maispercelen gestraft door een korter teeltseizoen. Niet duidelijk is dan ook waarom deze maatregel ingevoerd wordt in maisregio's waar de nitraatgehaltes laag zijn.
- De keuze van de datum van 1 april is in de nota van toelichting summier onderbouwd. In paragraaf 4.1 (milieueffecten) wordt verwezen via een voetnoot naar waarschijnlijk een artikel in een tijdschrift: *Lammers, H.W. (1984). Een berekende stikstofwerkingscoëfficiënt voor diverse dierlijke organische meststoffen. De Buffer 30(5): 169-198*). Dit document is inmiddels ruim 25 jaar oud en niet te traceren ook niet via de zeer uitgebreide bibliotheek van de WUR. Wel wordt gesteld in par 4.1. dat *uit eerdere onderzoeken blijkt dat mestaanwending begin februari kan leiden tot een lagere opname van stikstof door het gewas, omdat maïs vaak pas aan het einde van april gezaaid wordt. Daardoor wordt een deel van de opgebrachte stikstof verloren door denitrificatie en een deel door uitspoeling*. Daarover maken we een paar opmerkingen. Allereerst is niet duidelijk welke onderzoeken het betreft, uit welk jaartal deze stammen en of de gebruikshoeveelheden c.q. normen en werkingscoëfficiënten van drijfmest voor bouwland van toen nog representatief zijn voor de huidige maïsteelt. Vervolgens wordt de opmerking gemaakt dat de mestaanwending begin februari plaats vindt terwijl nu de aanwendperiode op bouwland voor drijfmest is toegestaan per 15 februari. We vinden het geen goede landbouwpraktijk om vóór 1 maart reeds bouwland voor maïsteelt te bemesten. De in de verwijzing gesuggereerde periode van 3 maanden (*van bemesten begin februari tot zaaien eind april*) vinden we pertinent onjuist en klopt niet de hedendaagse landbouwpraktijk. De periode tussen bemesten en zaaien bedraagt maximaal 2 maanden.
- In het handboek snijmais is vermeld dat de werkingscoëfficiënt van drijfmest toegepast in februari en maart 80% bedraagt van mest aangewend in april. Er

wordt geen onderscheid gemaakt tussen de werkingscoëfficiënt in februari en maart. Het is vrijwel zeker dat deze in maart gunstiger is dan die in februari.

- Het teeltseizoen van mais wordt nu wederom verkort. In het najaar is de datum ook al naar voren verschoven vanwege de vanggewasverplichting. Het groeiseizoen wordt nu ook aan de voorkant ingeperkt.
- De kalenderdatum van 1 april geeft minder gelegenheid voor het vervroegen van de maisteelt eerder in april (omdat bodem- en weersomstandigheden dit onmogelijk kunnen maken omdat er pas na 1 april bemest mag worden.
- Ongunstige weersomstandigheden, reeds beginnend eind maart en voortdurend in april betekenen eveneens een zeer korte aanwendingsperiode.
- Een kortere aanwendingsperiode betekent ook dat vaker onder ongunstige bodem- en weersomstandigheden gewerkt gaat worden wat averechts werkt op te bereiken doelen. Het grote areaal maisland, momenteel omstreeks de 180.000 ha en ongeveer 10% van het landbouwareaal, dient dan in een korte tijdsperiode bewerkt, bemest en gezaaid te worden. Werkbare dagen in maart om het land zorgvuldig te kunnen bemesten worden dan node gemist.
- Cumela is van mening dat de iets lagere werkingscoëfficiënt door bemesten voor 1 april 'gecompenseerd' wordt doordat de mest gemiddeld onder betere omstandigheden wordt aangewend bij een aanwendingsperiode die voor 1 april begint en er dan ook minder structuurschade is.
- Een kortere aanwendingsperiode betekent uiteindelijk extra benodigde investeringen in de cumelasector en uiteindelijk ook een ongewenste hogere kostprijs voor de maisteler. Met deze constatering is in het Integraal Afwegingskader geen rekening gehouden.

Voorstel Cumela: Verander de datum van start van de aanwendingsperiode van 1 april in 1 maart. Dit geeft de praktijk dan ook ruim de gelegenheid om de maisteelt zorgvuldig in te plannen, uit te voeren en in te spelen op weers- en bodemgesteldheid. De bemesting kan dan op het juiste tijdstip, op de juiste plek, met juiste hoeveelheid en onder meest geschikte weers- en bodemomstandigheden plaatsvinden. Daarmee geef je richting de praktijk ook het signaal af dat er ruim gelegenheid is voor een goede teelt: bemesten doe je dan niet omdat het eindelijk kan 'volgens de kalender' maar omdat de bodem op het betreffende perceel en het weer het toelaten.

Reactie per artikel

artikel 4, lid 7 (meldplicht maisteelt)

Het lijkt niet praktisch als maistelers reeds vóór 1 februari moeten doorgeven op welke percelen zij mais gaan telen. Dan is vaak nog onbekend op welke percelen mais geteeld gaat worden.

artikel 6 (ruimte voor precisiebemesting)

Cumela vindt dit een prima voorstel voor wijziging. Deze omschrijving laat meer mogelijkheden toe om precisiebemesting mogelijk te maken.

artikel 6Aa (afspoelingsmaatregelen bouwland, op klei- en lössgrond)

- Cumela constateert dat er in dit artikel wederom zeer specifieke middelvoorschriften worden opgenomen om afspoeling te voorkomen van bouwland, op klei- en lössgrond, gebruikt voor ruggenteelt.
- In lid 2a en 2b worden nu twee specifieke methoden omschreven (opvanggreppels en drempeltjes in de rij tussen de ruggen in de rij). Niet vermeld zijn bijvoorbeeld smallere (10-15 cm), diepere (70-90cm) infiltratiesleuven die ook toegepast worden om afstroming te voorkomen, parallel aan watergangen om een perceel. Niet duidelijk is waarom deze niet opgenomen zijn in dit artikel.
- Het aanleggen van een drempeltjes tussen ruggen in een spuitspoor is niet praktisch.
- De huidige omschrijving van dit artikel laat geen nieuwe teeltmaatregelen toe om afspoeling te voorkomen behoudens na wijziging van het Besluit.

Voorstel: vorm dit artikel om tot een kapstokartikel (“voorkom afspoeling van percelen.....”). Via verwijzing naar Regeling gebruik meststoffen (Rgm) kunnen de criteria waaraan voldaan moet worden benoemd worden. Dan is een snelle wijziging bij nieuwe methoden mogelijk.

artikel 7 lid 2 (mogelijkheid ontheffing onderzoek)

Middels het wijzigen van dit artikel komt er een mogelijkheid om ontheffing te verlenen voor onderzoek naar vanggewas en hoofdgewassen na maïs op zand- en lössgrond. Cumela is positief over deze wijziging daar het bijvoorbeeld de mogelijkheid geeft om onderzoek te verrichten om gras als hoofdteelt te telen na maïs op zand- en lössgrond, in een gedeelte van het bouwplan.

Met name de maatregel om bemesting van maisland op zand- en lössgrond pas na 1 april toe te staan heeft voor onze sector grote consequenties die onze inziens negatief uitpakken.

We zijn graag bereid bovenstaande punten nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Maurice Steinbusch
Beleidsmedewerker Agrarisch loonwerk